

Podstawy fizyki - Ćwiczenia 1

Przygotowanie: Piotr Nieżurawski¹, Wydział Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego

*Wszystko w fizyce jest albo nadzwyczaj trudne, albo trywialne.
Jest nadzwyczaj trudne, dopóki tego nie zrozumiesz, wtedy staje się trywialne.*

Ernest Rutherford (1871-1937)

1 Zadanie - Echo

Jeżeli dwa jednakowe dźwięki docierają do ucha w odstępie czasu dłuższym niż 0,05 s są słyszane przez człowieka oddzielnie (powstaje echo). Jeśli odstęp czasu jest krótszy od 0,05 s dwa dźwięki odbieramy jako jeden o przedłużonym czasie trwania (powstaje pogłos). Oblicz, w jakiej najmniejszej odległości od słuchacza powinna znajdować się pionowa ściana odbijająca dźwięk, aby po klaśnięciu w dłonie słuchacz usłyszał echo. Przyjmij, że wartość prędkości dźwięku w powietrzu wynosi 340 m/s.

2 Zadanie - Sztafeta żółwi

Pierwszy żółw niosący pałeczkę w sztafecie poruszał się z szybkością 150 cm/s przez 2 minuty, po czym natychmiast pałeczkę przejął drugi żółw poruszający się z szybkością 200 cm/s przez 3 minuty, a potem przekazał ją błyskawicznie trzeciemu żółwiowi, który poruszał się z szybkością 250 cm/s przez 1 minutę.

- Czy podane szybkości są realistyczne?
- Z jaką średnią szybkością poruszała się pałeczka?
- Z jaką średnią prędkością poruszała się pałeczka?

3 Zadanie - Rzut piłeczką

W pewnym układzie kartezjańskim (np. związanym z ziemią) wektor położenia $\vec{r}$ piłeczki zależy od czasu t następująco

$$\vec{r}(t) = \begin{pmatrix} 5 \text{ m} + 3 \text{ m/s } t \\ 2 \text{ m} + 1 \text{ m/s } t - 5 \text{ m/s}^2 t^2 \\ 1 \text{ m} + 2 \text{ m/s } t \end{pmatrix}$$

Dla $t = 3$ s oblicz:

- wektory: położenia, prędkość oraz przyśpieszenie piłeczki.
- wartość prędkości.
- odległość piłeczki od położenia w chwili $t = 0$ s.

---

¹e-mail: Piotr.Niezurawski@fuw.edu.pl

4 Zadanie - Ruch jednostajnie przyspieszony

W pewnym układzie kartezjańskim (np. związanym z ziemią) wektor położenia $\vec{r}$ małego kamyka zależy od czasu t następująco:

$$\vec{r}(t) = \vec{r}_0 + \vec{v}_0(t - t_0) + \frac{1}{2}\vec{a}_0(t - t_0)^2,$$

gdzie wektory $\vec{r}_0$, $\vec{v}_0$, $\vec{a}_0$ są stałe (czyli nie zależą od czasu).

Jakie jest znaczenie stałej t_0 ?

Wychodząc z definicji prędkości

$$\vec{v}(t) = \frac{d\vec{r}}{dt}$$

oraz przyspieszenia

$$\vec{a}(t) = \frac{d\vec{v}}{dt},$$

oblicz prędkość oraz przyspieszenie kamyka.

5 Zadanie - Snajper

Antyterrorysta strzelił poziomo z karabinu do tarczy oddalonej od niego o $l = 400$ m. Pocisk porusza się z prędkością $v = 980$ m/s. Zanedbując opory powietrza i przyjmując wartość przyspieszenia ziemskiego $g = 9,8$ m/s², oblicz o ile opadł pocisk w pionie podczas lotu. Wynik wyraż w centymetrach.

6 Zadanie - Prędkość i przyspieszenie w ruchu jednostajnym

Udowodnij, że wartość prędkości punktu materialnego jest stała wtedy i tylko wtedy, gdy jego przyspieszenie jest prostopadłe do prędkości albo wartość przyspieszenia wynosi 0.

Wskazówka: Oblicz szybkość, z jaką zmienia się wartość wyrażenia $\vec{v} \cdot \vec{v}$ czyli v^2 .

7 Zadanie - Prędkość i przyspieszenie w ruchu harmonicznym

Oblicz prędkość i przyspieszenie ciężarka, którego położenie na osi X jest opisane równaniem

$$x(t) = A \sin(\omega t + \phi),$$

gdzie A , ω , ϕ są pewnymi stałymi. Wyraż przyspieszenie jako funkcję położenia.

8 Zadanie - Wioślarz

Wioślarz płynie łodzią w górę rzeki. Gdy przepływał pod mostem, z jego łodzi wypadło koło ratunkowe. Po czasie $t = 15$ min wioślarz zauważył zgubę. Natychmiast zaczął płynąć w dół rzeki i dopędził zgubione koło w odległości $s = 1$ km od mostu. Oblicz prędkość prądu rzeki, jeżeli wioślarz cały czas wiosłował z jednakowym wysiłkiem.

9 Zadanie - Oscylator tłumiony

Oblicz prędkość i przyspieszenie ciężarka, którego położenie na osi X jest opisane równaniem

$$x(t) = A e^{-\lambda t} \sin(\omega t + \phi) ,$$

gdzie A , λ , ω , ϕ są pewnymi stałymi. Wyraż przyspieszenie jako funkcję położenia i prędkości.

10 Zakrecona ćma (wersja light)

Ćma leci do źródła światła. Wektor prędkości ćmy jest nachylony pod stałym kątem $\alpha_0 = 60^\circ$ względem odcinka ćma–źródło. Tor zawarty jest w płaszczyźnie (tzw. ruch płaski). Owad startuje z odległości $\rho_0 = 6$ m od źródła światła. Szybkość ćmy jest stała i równa $v_0 = 3$ m/s. Oblicz czas lotu ćmy do źródła światła. Naszkicuj tor, po jakim porusza się owad.

11 Zadanie - Na zakręcie

Samochód jedzie po łuku o promieniu $R = 30$ m ze stałą szybkością $u = 60$ km/h. Z jakim przyspieszeniem porusza się to auto?

- Oblicz wartość przyspieszenia i podaj ją w jednostkach m/s^2 .
- Narysuj tor samochodu.
- Dla wybranego przez Ciebie punktu na torze narysuj wektor prędkości oraz wektor przyspieszenia samochodu (opisz elementy rysunku).

Kącik rozrywki

Ernest Rutherford podczas pokazu: *Teraz panowie widzą, że nic nie widać. A dlaczego nic nie widać, to zaraz panowie zobaczą.*

Czterokrotna ścieżka w 3x3

Bez odrywania długopisu od kartki poprowadź łamaną składającą się z czterech odcinków tak, aby wszystkie 9 punktów należało do tej łamanej (odcinki mogą się przecinać, ale nie nakładać).

